19. Яковюк І.В. Соціальна держава: до визначення змісту поняття. *Вісник Академії правових наук*. 2011. № 3 (26). С. 37–47. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/4581/1/Yakovyuk_37.pdf (дата звернення: 25.05.2019).

20. Співак В.М. Соціальна, правова держава як фактор розвитку демократичного суспільства в Україні : автореф. дис. ... к.п.н. : 23.00.02 / Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. Київ, 2001. 14 с.

21. Жукова Н.В. Соціально-політична концепція Б. Кістяківського. С. 19–20. URL: http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/8_2016/4.pdf (дата звернення: 25.05.2019).

22. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.

23. Сіленко А.О., Коляденко В.А. Соціальна держава: тернистий шлях до визнання. Світовий досвід і перспективи України : монографія / за наук. ред. В.П. Горбатенко. Київ : [б. и.], 2002. 357 с.

24. Козюбра М.І. Право і людина: лінії взаємозв'язків та тенденції розвитку. *Наукові записки*. Т. 168: Юридичні науки. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7780/Kozyubra_Pravo_i_liudyna.pdf.

УДК 342.2

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.1-1.4>

ДУБИНСЬКИЙ І.Ю.

ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

У статті досліджується фундаментальні положення теорії держави і права, а саме – функції держави. Визначено важливість вивчення нормативно-правових положень, тому що на їх основі складається уявлення про характер і специфіку функцій держави сучасного типу. Показано, що функції держави сучасного типу спрямовані на забезпечення реалізації прав, свобод і законних інтересів людини та громадянина, у чому вбачається сутність правової держави, якою є демократична держава на сучасному етапі історичного розвитку. На прикладі Конституції України досліджені головні функції держави, які законодавчо закріплені в Основному Законі України як самоочевидно, так і опосередковано, за допомогою інших нормативно-правових інструментів – конституційних норм, спрямованості діяльності держави та обов'язків держави. Показано, що суб'єктом державного управління є держава в особі державного апарату – відомств, державних органів, організацій та установ і посадових осіб. Об'єктами державного управління виступають сфери суспільного й особистого життя, на які спрямована дія державного управління. Висвітлено основні аспекти проблематики співвідношення держави і громадянського суспільства. Аргументовано, що оптимальним варіантом є збалансоване співвідношення державно-управлінських (держава) і самоуправлінських (громадянське суспільство) начал, спрямованих на регулювання суспільних відносин. Проаналізовано, що, виділяючи певні функції держави (наприклад, правові або неправові) як самостійні групи функцій, потрібно відмежовувати їх від функцій і завдань, що реалізуються державою в економічній, політичній, соціальній чи у будь-якій іншій сфері суспільного життя. Досліджено такі завдання держави, як забезпечення соціальної консолідації суспільства, стабільності, завдання з охорони і захисту встановленого порядку у межах державних кордонів, із запобігання та вирішення конфліктів, самовідтворення, завдання визнання чи підтвердження законності права або повноважень (завдання легітимації), оволодіння наявними інструментарієм та засобами провадження влади, розширення сфери впливу держави тощо.

Ключові слова: функції держави, завдання держави, держава сучасного типу, співвідношення державно-управлінських (держава) і самоуправлінських (громадянське суспільство) начал, нормативно-правові акти.

© ДУБИНСЬКИЙ І.Ю. – аспірант кафедри адміністративного, кримінального права та процесу (Міжнародний університет бізнесу і права)

The article deals with the fundamental positions of the theory of state and law, namely, the functions of the state. It is determined the importance of studying the legal regulations, because they form the basis of the nature and specific features of the state of the modern type. It is shown that the functions of the state of the modern type are aimed at ensuring the realization of the rights, freedoms and legitimate interests of man and citizen, in what is seen the essence of the rule of law, which is a democratic state at the present stage of historical development. The example of the Constitution of Ukraine explored the main functions of the state, which are legally enshrined in the Basic Law of Ukraine both self-evidently and indirectly, with the help of other normative-legal instruments – constitutional norms, orientation of the state's activity and state responsibilities. It is shown that the state is the state represented by the state apparatus – departments, state bodies, organizations and institutions and officials. Objects of public administration are the spheres of social and personal life, which are directed by the action of public administration. The main aspects of the relationship between state and civil society are highlighted. It is argued that the optimal option is the balanced ratio of state-management (state) and self-government (civil society) to the beginning, aimed at regulating social relations. It has been analyzed that separating certain functions of the state (for example, legal or illegal) as separate groups of functions, it is necessary to distinguish them from functions and tasks that are implemented by the state in the economic, political, social, or in any other sphere of public life. The following tasks of the state, such as ensuring social consolidation of society, stability, the task of protecting and protecting the established order within the boundaries of state, the prevention and resolution of conflicts, self-reproduction, the task of recognizing or confirming the legality of law or powers (the task of legitimization), mastering the available tools and means of conducting power, expansion of the sphere of influence of the state, etc.

Key words: *functions of the state, tasks of the state, state of the modern type, ratio of state-management (state) and self-government (civil society) began, regulatory acts.*

Вступ. Важливість вивчення нормативно-правових положень полягає в тому, що на їх основі складається уявлення про характер і специфіку функцій сучасної держави. Функції сучасної держави спрямовані на забезпечення реалізації прав, свобод і законних інтересів людини та громадянина, у чому вбачається сутність правової держави, якою є будь-яка демократична держава на сучасному етапі історичного розвитку. Відповідно до основних категорій прав і свобод людини, закріплених у конституції сучасної демократичної держави, диференціюються й основні напрями діяльності (функції) сучасної держави – політичні, економічні, соціальні та інші, оскільки власне права і свободи індивідуума пов'язані з базовими потребами людини, забезпечення яких є основною метою держави сучасного типу та здійснення своїх функцій.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження функцій держави, закріплення їх в Основному Законі, зокрема, Української держави, з'ясування принципової різниці між функціями держави та її завданнями держав сучасного типу.

Результати дослідження. Функції держави є одним із фундаментальних положень теорії держави і права і становлять науковий предмет дослідження. За останні роки проблематика функцій держави і права була досліджена в працях таких науковців, як О.М. Балинська [5; 12], Т.З. Гарасимів [5], О.В. Зайчук [6], Н.М. Оніщенко [6; 7], Ю.М. Тодика [8], С.Д. Гусарєв [9], А.О. Колодій [9], І.А. Безклубий [10], І.С. Грищенко [10], О.О. Шевченко [10], В.Д. Бабкін [11], та інших. Основні функції держави законодавчо закріплені в Конституції України як самоочевидно, так і опосередковано за допомогою інших нормативно-правових інструментів. Це, зокрема, стосується конституційних норм щодо змісту і спрямованості діяльності держави та обов'язків держави. Наприклад, у Конституції України сказано, що «права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави» [1, ст. 3]. Проведення державної влади закріплено у статті 6: «Державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених Конституцією межах і відповідно до законів України» [1, ст. 6]; державного забезпечення, піклування у статтях 11, 12, 13: «Стаття 11. Держава сприяє консолідації та розвитку української нації, її історичної

свідомості, традицій і культури, а також розвиткові етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України»; «Стаття 12. Україна дбає про задоволення національно-культурних і мовних потреб українців, які проживають за межами держави»; «Стаття 13. Держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки. Усі суб'єкти права власності рівні перед законом» [1, ст. 11, 12, 13]. Найважливіші функції держави закріплено у статті 17 Конституції України: «Стаття 17. Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу... » [1, ст. 17]. У статті 18 закріплено зовнішньополітичний вектор діяльності Української держави: «Стаття 18. Зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загально визначеними принципами і нормами міжнародного права» [1, ст. 18] тощо. Отже, суб'єктом державного управління є держава в особі державного апарату – відомств, державних органів, організацій та установ і посадових осіб. Об'єктами державного управління виступають сфери суспільного й особистого життя, на які спрямована дія державного управління. Це економічні, політичні, родинні, культурні питання, сфери віросповідання, правопорядку, оборони і безпеки держави, захисту навколишнього середовища, сфери – соціальна, захист і гарантування прав і свобод громадян, зовнішньополітична і міжнародна діяльність та інші. Державне управління має універсальний характер і охоплює всі сфери суспільних відносин. Сьогодні особливо увага дослідниками теорії держави і права, і конкретно її концептуальних положень функцій держави, приділяється проблематиці співвідношення держави і громадянського суспільства. Як відомо, громадянське суспільство – це система незалежних від держави соціальних, економічних, культурологічних та особисто-індивідуальних відносин. Узагальнено – це сфера особистого життя індивідуума. Громадянське суспільство володіє потужними механізмами саморегулювання, і процеси зовнішнього, державного управління та саморегулювання тут доповнюють одне одного. Отже, оптимальним варіантом у розглядуваному контексті є збалансоване співвідношення державно-управлінських (держави) і самоуправлінських (громадянське суспільство) начал, спрямованих на регулювання суспільних відносин. Виділяючи певні функції держави (наприклад, правові або неправові) як самостійні групи функцій, насамперед треба відмежовувати їх від функцій як завдань, що реалізуються державою в економічній, політичній, соціальній чи в будь-якій іншій сфері життя суспільства. Диференціація функцій держави передбачає, що функції, в реалізації яких право для держави є лише засобом здійснення поставлених стратегічних завдань (навіть якщо вони виконуються за допомогою правової за формою діяльності), визнаються неправовими.

У контексті концептуальних положень теорії держави і права можна стверджувати, що лише з правом держава перебуває в такому зв'язку, що можна визначити зв'язок між близькими явищами, за якого функції держави взаємно обумовлюють одне одного і взаємно залежать одне від одного. Якщо ж розглядати зв'язок інших сфер суспільного життя, то вони не перебувають із державою у такій взаємозалежності. Держава впливає на економічну, соціальну, культурну та інші сфери, однак вони, на відміну від права, не чинять впливу на державу, а лише впливають на її діяльність.

Окремо слід наголосити на тому, що актуалізація за сучасних умов завдань, пов'язаних із побудовою правової держави, що актуально для Української держави і вітчизняного суспільства, створює специфічний системний зв'язок держави з правовою сферою життя суспільства, порівняно з тими зв'язками, які є між іншими сферами суспільного життя. Ураховуючи реалії становлення Української держави, варто наголосити, що в умовах актуалізації права як засобу вирішення завдань, які постали за останні роки, й особливо починаючи з 2014 р., коли ефективність і повнота реалізації інтересів суспільства дедалі більше залежить від дієвості держави і тих правових інструментів, що перебувають в її розпорядженні, правова система виявляється однією з тих галузей, яка сприяє ефективному політичному руху сучасної держави. Ця обставина також сприяє підвищенню в сучасних умовах значення правових функцій, що реалізуються державою.

Отже, аналіз функцій держави дає можливість зробити певні висновки щодо тенденцій і перспектив подальшого розвитку сучасної держави і проваджуваної нею політики, трансформації засобів, методів і прийомів вирішення окремих завдань, що постали на певному етапі. Диференціація функцій держави дає змогу виявити найбільш загальні закономірності зміни характеру зв'язку між державою і правовою системою, а також специфічного впливу, який чиниться завдяки трансформації сучасної держави на чинну правову систему. Отже, з'являється можливість

не політологічного, соціологічного або культурологічного аналізу, а саме правового дослідження типів держав, які розрізняються за їхніми функціональними особливостями.

Отже, перш ніж визначити, які конкретно функції провадяться сучасною державою, потрібно, по-перше, уточнити призначення держави за своєю природою; по-друге, установити, які суспільні питання сьогодні має вирішити за допомогою держави як особливої за природою організації.

Розглядаючи теоретико-методологічне обґрунтування функцій держави як системи, першочергово слід урахувати факт наявності універсальних завдань, які держава спроможна вирішувати за своєю природою і для розв'язання яких призначена як інститут організації суспільних відносин. Перелік таких завдань у наукових колах досить дискусійний, що стосується і характеристик суспільства, і переліку його потреб. Однак, безсумнівно, держава завдяки своїй природі незмінно вирішує такі основні завдання, які для неї є універсальними. Подамо перелік універсальних завдань, які вирішує держава:

1. Завдання забезпечення соціальної консолідації суспільства. Це універсальне завдання, яке передбачає, що існування будь-якої держави припускає єднання народу, його ідентифікацію, усвідомлення ідентичності на державному рівні. Уже сам факт належності до однієї держави дає людям відчуття спільності, однак, незважаючи на це, будь-якою державою незмінно вживаються спеціальні заходи, спрямовані на усунення роз'єднаності і соціального напруження, що тягне за собою руйнування соціальних зв'язків і дестабілізацію держави.

2. Завдання із забезпечення стабільності. Це завдання є надзвичайно важливим для будь-якої держави, тому що саме в організації, в упорядкуванні життя людей найчастіше вбачається соціальне призначення держави. Успішне вирішення державою завдання із забезпечення стабільності – найважливіша умова існування порядку і передбачуваного розвитку соціальних відносин. У контексті такого універсального завдання держава завжди тяжіє до гарантування стабільності структури соціальних відносин у наявних формах.

3. Завдання з охорони і захисту встановленого порядку у межах державних кордонів. Важливість цього завдання визначається тим, що організація життя людей, в якій бачать соціальне призначення держави, асоціюється із забезпеченням сталого, безпечного і комфортного життя людей завдяки першочерговій реалізації важливих для суспільства інтересів, аніж з ініціативним відтворенням державою нового порядку і з тотальним контролем над життєдіяльністю людей для їхньої підтримки. Крім того, будь-яка держава має захищати певну структуру і порядок відносин у межах державних кордонів, оскільки ефективне вирішення цього завдання є однією з домінантних умов збереження не лише зовнішнього, а й внутрішнього суверенітету.

4. Завдання із запобігання та вирішення конфліктів. Досить поширеною є думка про те, що держава виникає саме завдяки розвитку і загостренню суперечностей усередині родового ладу, для вирішення таких розбіжностей. Навіть тими дослідниками, якими визнається позитивна роль конфлікту для розвитку суспільства, не заперечується потреба нівелювати негативні наслідки від таких конфліктів. Для запобігання і вирішення конфліктів, а також для пом'якшення їхніх негативних наслідків держава залежно від характеру конфлікту використовує різні засоби – політичні, правові, настановні та інші.

5. Завдання самовідтворення. Універсальність цього завдання визначається тим, що держава, для того щоб ефективно функціонувати, повинна існувати, причому існувати урівноважено в будь-яких, зокрема й несприятливих, умовах зовнішнього середовища. При цьому прагнення держави до самовідтворення не варто вважати наслідком унікальності її характеристик, держава потребує самовідтворення, як і будь-яка правова система, а для соціальної системи самовідтворення завжди залишається універсальним механізмом збереження.

6. Завдання визнання чи підтвердження законності права або повноважень (завдання легітимації). Вирішення завдання легітимації можна вважати важливим у зв'язку з тим, що і загалом держава, і певна державна структура, і кожен окремо взятий державний орган діють за власними законами, які відрізняються від алгоритму дії, що зумовлений первинною ціллю забезпечення потреб суспільства. Не будучи легітимним, держава втрачає спроможність вирішувати ті соціально важливі завдання, які ставить перед нею суспільство.

7. Завдання оволодіння наявними інструментарієм і засобами провадження влади. Розв'язання будь-якого завдання може бути успішним лише за умови використання інструментарію, завдяки застосуванню якого в об'єкті впливу відбуваються потрібні зміни. Держава потребує інструментарію, який допоможе вирішити поставлені перед нею завдання, тому держава і цілеспрямовано створює такі інструменти, а також незмінно прагне до освоєння й ефективного використання тих засобів і методів впливу, які не є державними за природою.

8. Завдання розширення сфери впливу. Прагнення держави до розширення сфери впливу викликано логікою розвитку державного апарату і потребою суспільства у вирішенні кризових екстремальних проблем.

Отже, специфічні для держави певного історико-культурного типу завдання визначаються за наявними в окремо взятого суспільства на певному етапі розвитку потребами в державно-організуючій дії на різні галузі життя суспільства та індивідуума.

Наприклад, до числа актуальних завдань Української держави на сучасному етапі розвитку слід назвати такі: гарантування національної безпеки та територіальної цілісності України [1–3], досягнення європейських стандартів життя і гідного місця України у світі [4] та ін.

Якщо зупинитись докладніше для ілюстрування завдань держави, яскравим прикладом може слугувати Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» від 12.01.2015 р., в якій чітко прописані цілі, завдання і вектори руху: «У перспективному розвитку країни визначено основні вектори: вектор розвитку – забезпечення сталого розвитку держави, проведення структурних реформ і, як наслідок, підвищення стандартів життя. Україна має стати державою із сильною економікою та з передовими інноваціями; вектор безпеки – забезпечення гарантій безпеки держави, бізнесу та громадян, захищеності інвестицій і приватної власності; вектор відповідальності – це забезпечення гарантій, що кожен громадянин, незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного й соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак, матиме доступ до високоякісної освіти, системи охорони здоров'я та інших послуг у державному та приватному секторах; вектор гордості – забезпечення взаємної поваги та толерантності в суспільстві, гордості за власну державу, її історію, культуру, науку, спорт» [4].

Однак варто наголосити, що повний перелік завдань, які вирішуються сучасною державою, Українською державою зокрема, скласти навряд чи можливо – як через їх обсяг, так і внаслідок динамічності розвитку. Втім, необхідність у складанні такого переліку – стратегій і завдань – не входить до кола нашої дисертації. Важливим для нас у цьому випадку є лише той факт, що характер завдань, характерних саме сучасній державі і розв'язуваних нею, вказує на їхній похідний характер від універсальних завдань, властивих будь-якій державі на будь-якому етапі її розвитку. І отже, можна говорити про те, що у завданнях, розв'язуваних безпосередньо сучасною державою, конкретизуються ті завдання, на вирішення яких держава має призначення за походженням. При цьому ті нові завдання, які ставить перед державою суспільство, можна вирішити саме за умови генетичного зв'язку із завданнями, притаманними державі за природою. Сама по собі реалізація функцій і є характерною для будь-якої держави. Ба більше, в сучасних умовах рішення будь-яких завдань, які зумовлені її природою й культурно-історичними умовами, в яких держава відтворюється та існує, на практиці тісно пов'язане з одночасним виконанням державою різних функцій.

Визнаючи існування в сучасній державі, з одного боку, універсальних завдань, а з іншого – завдань, які доповнюють і конкретизують універсальні, слід встановити характер їхнього зв'язку із функціями, що безпосередньо виражають природу держави, і функціями, які можуть виконуватись державою за її природою, однак при цьому змістовно і за способами реалізації визначаються насамперед змістовними характеристиками держави.

Серед функцій держави є такі, що безпосередньо виражають природу держави і в будь-яких історично-культурних умовах забезпечують виконання характерних державі універсальних завдань. Такі функції держави можна назвати нормативними, або базовими. Водночас наявні і такі функції, характер і способи виконання яких не дадуть змоги зараховувати їх до категорії універсальних. Нетривалість, мінливість, змістовного наповнення і способів реалізації таких функцій визначається безпосередньо за їхньою спрямованістю, перш за все, на розв'язання завдань, які конкретизують універсальні функції держави і лише опосередковано забезпечують вирішення їх. Такі функції можуть бути позначені як похідні від базових (нормативних).

Висновки. Отже, аналіз функцій держави дає можливість зробити певні висновки щодо тенденцій і перспектив подальшого розвитку держави сучасного типу і проваджуваної нею політики, трансформації засобів, методів і прийомів вирішення окремих завдань, що постали на певному історичному етапі. Отже, реалізуючи базові функції, держава забезпечує виконання універсальних завдань. Здійснюючи похідні функції, сучасна держава забезпечує реалізацію актуальних завдань, що постали перед державою.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30 (редакція від 30.09.2016 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

2. Про національну безпеку України : Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. Ст. 241.
3. Про Стратегічний оборонний бюлетень України : Указ президента України № 240/2016 від 06.06.2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/240/2016>.
4. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» : Указ президента України 5/2015 від 12.01.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
5. Балинська О.М., Гарасимів Т.З. Проблеми теорії держави і права / Львів. держ. ун-т внутр. справ. 2-е вид., перероб. і доп. Львів, 2010. 416 с.
6. Вступ до теорії правових систем : монографія / за заг. ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. Київ : Юридична думка, 2006. 432 с.
7. Оніщенко Н.М. Правова система і держава в Україні : монографія. Київ : КНЕУ, 2012.
8. Тодика Ю.М. Тлумачення Конституції і законів України: теорія та практика : монографія. Харків : Факт, 2013. 328 с.
9. Гусарев С.Д., Колодій А.О. Фундаменталізація теорії держави і права. *Право України*. 2009. № 4. С. 194–196.
10. Безклубий І.А., Гриценко І.С., Шевченко О.О. та ін. Історія українського права : навч. посібник; за ред. І.А. Безклубого. Київ : Грамота, 2017. 334 с.
11. Бабкін В.Д. Взаємозв'язок філософії права та загальної теорії держави і права. *Проблеми філософії права*. 2018. №. 1. С. 56–60.
12. Балинська О.М. Семіотика права : монографія. Львів : Львівське ДУВС, 2013. 416 с.

УДК 340.1

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.1-1.5>

КОЩИНЕЦЬ В.В.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЮРИСДИКЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

У статті звернено увагу на методологію юридичних наук, зокрема, на позитивістський та нормативістський підходи. Позитивістський метод вивчення права спирається на формально-логічне дослідження юридичних текстів на предмет виявлення і усунення протиріч у законі. Емпіричне пізнання права здійснюється на основі чисто юридичних критеріїв, відокремлених від моральних оцінок права, а так само й від його соціально-політичних характеристик. Методологічні проблеми юрисдикційного процесу у контексті нормативізму зумовлюються тим, що він більше ніж будь-який інший підхід окреслює означену назвою теорії властивість права – його нормативність. Методологічні складнощі виникають за умов відсутності загальності та стійкості законодавчих нормативів. Автор наголошує, що методологічні проблеми юрисдикційного процесу характеризуються все більш широким впровадженням цивілізаційного методологічного підходу, який спирається на трактування права як єдиного процесу прогресивного розвитку людства та сукупності історично сформованих соціальних спільнот. З'ясовано, що нормативний підхід до розуміння права ефективний у ті історичні періоди, які вирізняються стабільністю. Він не викликає труднощів на практиці навіть якщо законодавство оновлюється, оскільки за умов стабільності зазвичай сумлінно дотримуються всі демократичні процедури, якщо в їх нормах зафіксовані актуальні настрої громадян. Зроблено висновки, що історичне минуле України зумовлює наявність певного консерватизму стосовно проблем методології: переважання матеріалістичного підходу як такого, що був панівним на вітчизняних теренах майже все минуле сторіччя; орієнтація на наукові досягнення держав близького зарубіжжя, а не на світову практику.

Ключові слова: юрисдикційний процес, верифікація, принцип пізнання, держава, громадяни.

© КОЩИНЕЦЬ В.В. – кандидат юридичних наук, доцент, радник ректора (Національна академія прокуратури України)